

ZAMONAVIY IQTISODIYOTDA INFLYATSIYANING MAKROIQTISODIY BARQARORLIKKA TA'SIRI

Hasanova Madina Zarifjon qizi
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Moliya Fakulteti 1-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy iqtisodiy sharoitda inflyatsiya jarayonlarining makroiqtisodiy barqarorlikka ta'siri tahlil qilingan. Inflyatsiyaning iqtisodiy o'sish, investitsion faollik va aholi turmush darajasiga ta'sir ko'rsatuvchi omillari o'rganilgan. Tadqiqot davomida inflyatsiyani jilovlash va narxlar barqarorligini ta'minlashda pul-kredit siyosatining o'rni yoritib berilgan. Shuningdek, O'zbekiston iqtisodiyotida inflyatsion jarayonlarni barqarorlashtirish bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: inflyatsiya, makroiqtisodiy barqarorlik, iqtisodiy o'sish, narxlar indeksi, pul-kredit siyosati, investitsiya, valyuta kursi.

Аннотация: В данной статье анализируется влияние инфляционных процессов на макроэкономическую стабильность в современных экономических условиях. Изучены факторы инфляции, влияющие на экономический рост, инвестиционную активность и уровень жизни населения. В ходе исследования освещена роль денежно-кредитной политики в сдерживании инфляции и обеспечении стабильности цен. Также разработаны предложения и рекомендации по стабилизации инфляционных процессов в экономике Узбекистана.

Ключевые слова: инфляция, макроэкономическая стабильность, экономический рост, индекс цен, денежно-кредитная политика, инвестиции,

Abstract: This article analyzes the impact of inflationary processes on macroeconomic stability in modern economic conditions. The factors of inflation affecting economic growth, investment activity, and the standard of living of the population are studied. The study highlights the role of monetary policy in curbing inflation and ensuring price stability. In addition, proposals and recommendations for stabilizing inflationary processes in the economy of Uzbekistan have been developed.

Keywords: inflation, macroeconomic stability, economic growth, price index, monetary policy, investment, exchange rate.

KIRISH

Inflyatsiya – bu iqtisodiyotda ma'lum vaqt oralig'ida tovarlar va xizmatlar narxlari umumiy darajasining umumiy va barqaror o'sishi, bu pulning xarid qobiliyatining pasayishiga olib keladi. Inflyatsiya foiz sifatida o'lchanadi va odatda iste'mol narxlari indeksining (CPI) yoki ishlab chiqaruvchilar narxlari indeksining (PPI) yillik o'zgarishi sifatida hisoblanadi. Oddiy qilib aytganda, inflyatsiya bir xil miqdordagi pulga vaqt o'tishi bilan kamroq tovar va xizmatlar sotib olishi mumkinligini anglatadi. Rivojlanayotgan,

mamlakatlarda inflyatsiya normal hisoblanadi, biroq inflyatsiyaning haddan tashqari yuqori sur'atlari aholining xarid qobiliyatini yo'qotishi, iqtisodiyotdagi beqarorlik kabi salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin.

ASOSIY QISM :

Zamonaviy iqtisodiyotda inflyatsiya darajasi makroiqtisodiy barqarorlikni belgilovchi asosiy indikator bo'lib xizmat qiladi. Narxlar barqarorligi ta'minlanmagan sharoitda iqtisodiy subyektlar o'rtasida noaniqlik kuchayadi, bu esa uzoq muddatli investitsiya loyihalarini amalga oshirishga to'sqinlik qiladi. Ayniqsa, inflyatsiyaning yuqori darajasi aholining real daromadlarini kamaytirib, xarid qobiliyatini pasaytiradi va natijada yalpi talabning siqilishiga olib keladi.

O'zbekiston iqtisodiyoti misolida inflyatsiya va asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'liqlikni quyidagi jadval orqali ko'rishimiz mumkin:

1-jadval. Inflyatsiya va asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlar dinamikasi:

Ko'rsatkichlar	2022-y	2023-y	2024-y (prognoz)
Inflyatsiya darajasi (%)	12,3	8,8	9,0
Markaziy Bank asosiy stavkasi (%)	15.0	14,0	13,5
Real YAIM o'sishi (%)	5,7	6,0	5,2

Jadval ma'lumotlari tahlili shuni ko'rsatadiki, Markaziy bank tomonidan inflyatsiyani jilovlash maqsadida asosiy stavkaning yuqori darajada ushlab turilishi makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qilmoqda. Inflyatsiyaning pasayishi (2022-yildagi 12.3% dan 2023-yilda 8.8% gacha) iqtisodiy o'sish sur'atlarining barqarorlashishiga zamin yaratdi.

Biroq, zamonaviy sharoitda inflyatsiyaga nafaqat pul massasining ko'payishi, balki tashqi omillar — import tovarlari narxining oshishi va logistika xarajatlarining ko'payishi ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Shu sababli, makroiqtisodiy barqarorlikka erishish uchun faqatgina qat'iy pul-kredit siyosati emas, balki taklifni rag'batlantirish va ichki bozorda raqobatni kuchaytirishga qaratilgan tarkibiy islohotlarni davom ettirish talab etiladi. Bu esa o'z navbatida, iqtisodiyotning tashqi shoklarga chidamliligini oshiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR :

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, narxlar barqarorligini ta'minlamasdan turib barqaror iqtisodiy o'sishga erishib bo'lmaydi. Shundan kelib chiqib, quyidagi takliflar ilgari suriladi:

-Inflyatsion targetlash rejimini takomillashtirish va 5 foizlik maqsadli ko'rsatkichga erishish choralari ko'rish.

-Taklif omillarini tartibga solish orqali ichki bozorda raqobatni kuchaytirish va ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish.

-Inflyatsion kutilmalarni jilovlash maqsadida aholi o'rtasida pul-kredit siyosatiga bo'lgan ishonchni mustahkamlash.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining "O'zbekiston Respublikasining Markaziy banki to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2019.
2. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki sharhlari, 2023-2024.
3. Blanchard O. Macroeconomics (8th Edition). – Pearson, 2021.
4. Vahobov A.V., Malikov T.S. Moliya darsligi. – Toshkent: "Sharq", 2022.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-sonli Farmoni. – Toshkent, 2023-yil 11-sentabr. (Bu yerda inflyatsiyani 5 foizga tushirish davlat strategiyasi sifatida belgilangan).
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va tarkibiy islohotlarni yanada jadallashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi tegishli hujjatlari.
7. Xalqaro Valyuta Jamg'armasi (IMF). "World Economic Outlook: Steady but Slow: Resilience amid Divergence". – Vashington, 2024. (Global inflyatsiya tendensiyalarini ko'rsatish uchun).
8. Bekmurodov A.S. va boshqalar. "O'zbekiston iqtisodiyotini liberallashtirish va modernizatsiyalash: natijalar va istiqbollar". – Toshkent: "Iqtisodiyot", 2022.

